

DEBRECZENI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 10 frt., félévre 5 frt. negyedévre 3 frt. 50 kr., egy hétre 1 frt.
Megjelenik mindennap, vasárnap kivételével.

A szerkesztésért felelős a kiadó (laptulajdonos).
Kutasi Imre.
Szerkesztő:
Katonai Imre.

Szerkesztőség: Nagy-Hatvan-utca 1564. sz. Dr. Dusóczy ház kiadói hivatal: Nagytemplom-tér, 318. sz. Sz. Nagy Károly ház.
Hirdetésekre a legmérésre alkalmasabb árszámítás mellett vétetnek fel.
Egyes szám 4 kr.

Uj előfizetők, a megrendelés napjától kezdve, a lapot ujévig ingyen kapják.

Amerika elzárkózása.

Debreczen, decz. 28.

Amerika az amerikaiaké! — Ennek a jelszónak vaskövetkezetességgel akarnak az Oczeánon túl érvényt szerezni. Miután hatalmas vámsorompókkal utját állották az árucikknek, most az „élő anyag” bejövetelét akarják megakadályozni. A washingtoni képviselőház elé ugyanis egy törvényjavaslatot terjesztettek be, mely szerint 1893 január 3-tól fogva mindenemű bevándorlás az Egyesült-Államokba teljesen el lesz tiltva. Európaiakat csak úgy engednek az Egyesült-Államokba, ha bebizonyítják, hogy csak ideiglenesen akarnak ott tartózkodni.

Nem az első kísérlete ez a yankeeknek a bevándorlás megakadályozására. Eddig azonban, csak annyira vitték, hogy megnehezítették a bevándorlást az által, hogy a bevándorlótól bizonyos összeg birtokának beigazolását követelték. A tapasztalat nyilván azt bizonyította, hogy ez a vadszabály nem riasztja vissza az Európánutottakat, a kétségbeesett egzisztenciákat s a jobb hazát keresőket attól, hogy megpróbálkozzanak az új világban azzal a szerencsével, melyet idehaza hiába haj-

szoltak. Százezer példa riaszthatta volna vissza őket, de a remény és vágy sokkal erősebbek voltak az aggodalomnál s Amerika proletariatusa évről-évre ijesztő mértékben emelkedett. Igaz, hogy ez a proletariátus nagy teher, különösen ott, a hol a munka s csakis a munka bir értékkel, s nagy teher kivált akkor, mikor a gyári és ipari termelésre szükséges munkaerő már nem szaporítható anélkül, hogy a munkabérek a megélhetési minimum alá süllyedjenek.

S valósággal az amerikai munkásosztály érdekében történik első sorban a bevándorlás e megakadályozása. Az amerikai munkások gyűlése a bevándorlók konkurrenciájával szemben oly fokra hágtott, mely az Unionnak igen sok kellemetlenséget okozott a folytonos béremelési strikeok következtében. Az amerikai munkások egész ösztönén kimondják, hogy ha valakinek pusztulnia kell, pusztuljanak a bevándorlók. Elvük a j'y suis, j'y reste.

S mily nagy kegyetlenség és inhumanitás rejlik abban, hogy egy világrész elzárkózik a többi világrésztől s áthághatlan fallal veszi körül magát az emberinvazio ellen, oly érthető másrészt ez az eljárás a létért való küzdelem szempontjából tekintve. Az érdekek az ó- és újvilág közt oly ellentétesek gazdasági téren, hogy minden eszköz, melyet az egyik,

vagy a másik fél ebben a harcban alkalmaz, a pusztta érdekszempontból indokolva van.

Az Egyesült-Államok magukba akarják olvasztani az egész amerikai kontinenst. Végszéljük az, hogy egy külön világot alkossanak; önmaguk termelői és fogyasztói kívánnak lenni s ha nagy terük sikerül, meg is lesz rá módjuk, mert Amerika képes mindent termelni s mindent fogyasztani. Azonkívül külön pénzügyi politikájuk van, mely homlokegyenest ellenkezik Európa pénzügyi érdekeivel. — Lépésről-lépésre készítgetik elő a talajt s e félelmes előnyomulásban hatalmas utjelző lesz: a bevándorlás eltiltása.

Hogy minő következménye lenne e fordulatnak Európára nézve, az könnyen elképzelhető. Európa egész proletariatusa, mely sajnos, az európai politikai és szociális viszonyok mellett folyton-folyvást szaporodik, megrekedne az ó-világban. — Ha eddig ez a betegség nem tört ki oly romboló tünetek közt, ennek oka csakis az volt, hogy a kóros anyag egy része kiszivárgott. — A mint e kórosanyag lefolyása megakad, Európa társadalmi szervezetében rohamos lázak fognak kitörni, melyek gyorsan aláássák azt s biztos sirját ássák meg az ó-világ szociális rendjének.

Harczot jelent tehát az amerikai be-

A DEBRECZENI HIRLAP TÁRCZÁJA.

A gépész.

Írta: Henri Meilhac.

I.

— Természetesen — folytatta elbeszélését — nem szabadott volna hinnen tanácsának. De sejtettem-e azt, hogy még Róbert bácsi is el akar árulni, hogy ő is részes-e az ellenem forralt összeesküvésben, melynek kizárólagos célja volt engem megházasítani.

Nagyapámnak három gyermeke volt: apám, Gabriella néni és Róbert bácsi. Apám meghalt, nagy vagyont hagyva nekem; Gabriella néni még gazdagabb volt, mint én; a mi pedig Róbert bácsit illeti, ennek nem volt egy garasa sem, mert egész vagyonát elpredálta. Ez a körülmény azonban nem akadályozta őt meg abban, hogy igen kényelmes életet folytasson. Esténként klubjában ült a whist-játszma mellett s minthogy kitűnő játékos volt, rendszerint csinos összeget nyert is. Ha azonban a szerencse nem kedvezett, a nénitől vett fel apró kölcsönöket. Soha sem történt meg az, hogy a néni kívánságát nem teljesítette volna, de minden ilyen alkalmat felhasználta arra, hogy hosszú erkölcsi predikációkat tartson neki s a szegények iránt való könyörületességre intse.

De ideje lesz már, hogy a saját esetem is elmondjam.

Az Éden-színházban akkortájt valami „Sieba” című balletet adtak. Ebben a balletben egy Viktoria Casarini nevű igen csinos fiatal leányka tánczolt. Egészen beleje bolondultam és éppen

szüvedélyem legnagyobb mámorában kéjelegtem, mikor a néni elhatározta, hogy megházasít.

Tiszteletemre nagy estélyt rendeztek, melyen én csak keserves vonakodás után vettem részt. Mikor a legutolsó vendég is eltávozott, a néni azt kérdezte, hogy mit gondolok Henriette Lobligeois kisasszonyról.

Azt feleltem, hogy semmit. Tényleg lehetetlen lett volna megmondanom. Hogy szőke-e vagy barna, kicsiny-e. vagy nagy.

Az egész este csak az az egy érzetem volt, hogy nagyon messzi vagyok az Éden-színháztól. A jelenlévő hölgyek közül csak egyetlen egyet láttam, a ki nem is volt az asztalnál, kinek ábrándos szemei, bájos mosolya engem csábítani látszottak.

Ah! Örülésem szerelmes volt. De hogy az egész idő alatt csak egy lépéssel is közelébe jutottam volna, azt nem állíthatom. Imádoztam-mal még egy szót sem váltottam. Virágokat és leveleket küldtem neki. A virágokat megtartotta, leveleimre pedig nem válaszolt.

Mai napság nincs könnyebb dolog, mint az Éden színház kulisszái mögé kerülni; de a „Sieba” ballet idejében fene nehéz volt.

Ott voltam a színházban s nem juthattam szerelmem közelébe, ekkor eszembe jutott, hisz van közelemben egy férfi, kinek ily akadályok elhárítása valósággal gyerekjáték. Róbert bácsi, kinek ismernie kell a szerelmi kalandok minden csinját-binját.

Egy napon, mikor együtt ebédeltünk Gabriella néninél, félre hívtam. — A dohányzóban elmondtam neki bumát és tőle gnors segélyt kértem.

Rögtön beleegyezett.

— Tíz év előtt — úgy mond — hasonló esetem volt a kis Klárával a Varietés színház-

ból semmi áron nem engedtek a kulisszák mögé. Fogadtam, hogy mégis csak bejutok s megnyertem a fogadást. — Gépésznek öltözködtem.

— Gépésznek! Bácsi?

— Annak fiam! Minden este az előadás előtt faczér gépészek kinalgatták szolgálataikat. Zubbonyt öltöttem tehát magamra, sapkát nyomtam fejembe s e derék emberek közé keveredtem. A portásnak ki bebocsátott, egy aranyat nyomtam a markába és a kis Klára néhány perc múlva egy gépészt látott lábainál térdelni, ki a legforóbb szerelmi nyilatkozatok közepette, kezeit csókkal halmozta el.

Meg akartam ölelni Róbert bácsit.

— En is kiáltoztam, én is gépész leszek s mindjárt holnap szolgálatban állok az Edenszínháznál.

— Holnap fiam?

— Igen, holnap, bácsikám.

Visszatérünk a nénihez, a Róbert bácsi halk hangon beszélni kezdett vele. Időnkint lopva reám pillantottak.

Nem tudom miért, de hirtelen az a gondolat támadt bennem, hogy beszédük tárgyát az én holnapi tervem képezi.

De a mily gyorsan jött, épp úgy távozott ez a gondolat.

II.

Másnap, bácsim tanácsára, mint gépész felfogadtattam magamat az Éden színházba. — Szintén egy öregzubbonyt s egy kopoltas sapkát kaptam magamra, de ösztönén szólva, ebben az öltözékben meglehetősen rosszul festettem. Azonkívül ügyetlenség volt tőlem, hogy mindenféle udvariasan, illedelmesen bókoltattam. Egyik társam hívott:

vándorlás eltöltése! Élet-halál harcot az ó- és ujvilág között, S hogy ki lesz a vesztes — könnyű kitalálni. Európa sem léphet a retorziók terére, a nélkül, hogy még súlyosabb sebeket ne ejtsen önmagán. Kénytelen tehát eltérni a csapásokat s önmagát gyengíteni a védelem kilátástalan munkájában.

Két világrész küzdelmében nekünk csak jelentéktelen szerep jut; de készülnünk kell, hogy a visszahatás minket le ne sújtsa, s hogy el ne söpörjön bennünket az a vihar, melynek fenyegető felhői az Ozeán tülről oly rohamosan közelednek.

— **Wekerle és a hercegprimás.** Wekerle Sándor miniszterelnök tegnap látogatást tett Vaszary Kólos hercegprimásnál. Mint értesülünk a miniszterelnök bejelentette a primásnak, hogy a vallás és közoktatásügyi tárca költségvetésének tárgyalása alkalmával a kormány nevében gróf Csáky Albin beterjeszti a zsidó vallás rezepeziójáról szóló törvényjavaslatot, valamint az általános anyakönyvek behozataláról szóló törvényjavaslatot is. Mihelyt ez a két javaslat törvényerőre emelkedik, a kormány az ismert februáriusi rendeletet vissza fogja vonni. A primás határozottan kijelentette a miniszterelnöknek, hogy a katolikus hierarchiát a jelzett két törvényjavaslat megbírálásánál nem az egyházi hanem egyedül a politikai és adminisztratív szempontok fogják vezérelni. A primás e kijelentése dacára nyílt titok, hogy a főrendiházban e két törvényjavaslat ellen erős agitációt intéznek.

— **A szóbeliség.** Szilágyi Dezső igazságügy-miniszter kijelentette, hogy az igazságszolgáltatási reformok terén a legközelebbi jövő feladata a szóbeliség behozatala. Egy fél esztendő és az első folyamodásu törvényszékeknel a szóbeliség belesz hozva.

— **A szabadelvű párt ujévi üdvözlése.** A szabadelvű párt nevében Jókai Mór fogja üd-

— Ide, Fornemird, ez volt gépész álnevem fogd meg ezt.
— Ezer örömmel, válaszoltam, mire társam bámulva nézett reám.
— Segítsd elvinnem — szolt egy kuliszára mutatva.

Összes rendelkezésemre álló erőmből neki rugaszkodtam, de ha segítségemre nem jönnek a kuliszát elejtettem volna s ez legalább egy féltucat ember halálát okozta volna. Elhatároztam tehát, hogy gépésznek gyenge vagyok ugyan, — de ruha tárban, mint segítő fiúnak hasznomat vehetik. Körülbelül száz övet adtak kezembe.

— A tánczosnők előtted elhaladnak majd — mondották — mindegyiknek egy övet kell átadnod.

Elképzelhetik boldogságomat. — Ó, ő fog előttem elhaladni. Igaz, hogy nem lesz annyi időm, hogy vele beszélhessek, de mégis néhány szerelmes szót suttogok majd neki, Ez elégséges lesz a dolog érdekében.

A kiostás megkezdődött; minden tánczosnőnek egy övet adtam.

Hirtelen keblemben szívem hevesen ugrádozni kezdett. Megpillantottam Viktóriát! . . . Nem sokára sorra kellett kerülnie! már csak tíz tánczosnő választott el tőle most már öt, — négy . . . három . . . kettő . . . egy . . .

E perczen iszonyu lökést kaptam oldalamba, hogy a földre rogytam. Társam, a gépész volt ki hogy maga el ne essék oly erővel dült nekem hogy én buktam fel.

Hozzám sietett s ezer bocsánatkérés között segített feltápáskodnom. Öveimhez futottam. — Viktóriát kerestem. Kereshettem.

Viktória elkapott egy övet s már kint pöndörödött a színpadon.

Elkeseredtem.

A nyitányt kezdték játszani és minket figyelmeztettek, hogy csendesen viseljük magun-

vözölni Wekerle Sándor kormányelnököt. A pártnak budapesti levő tagjai a pártklubban gyűlnek össze, hol Podmaniczky Frigyes bárót, a párt elnökét üdvözölni fogják és ezután testületileg mennek fel Budára, a miniszterelnöki palotába. A miniszterelnök üdvözlése után a párttagok báró Bánffy Dezsőt, a képviselőház elnökét, keresik föl, kit a párt megbízásából Busbach Péter üdvözöli.

— **Postások öröme.** Lukács Béla kereskedelmi miniszter 1893. január elsejétől a költségvetés keretében a posta és táviró 261 alkalmazottját léptette elő magasabb fizetési rangfokozatba, illetőleg magasabb rangosztályba.

A házi ipar és mezőgazdasági népességünk.

** Hazánkban az utóbbi években oly jelenségek mutatkoztak a mezőgazdasági populációt illetőleg, hogy mindenki méltó kíváncsisággal várhatta a népszámlálásnak ide vonatkozó eredményeit.

Igy az egész ország területén mutatkozó jelenség volt, hogy míg a mezőgazdasági munkával foglalkozó vidékeken a szó szoros értelmében munkaerőkalmitások voltak, a városokban alig tudta foglalkoztatni az ipari munka a beözönlött munkás kezeket.

A népesedési mozgalom tehát határozottan a városoknak kedvezett. A népesedés ezen irányát élénken dokumentálja az, hogy míg az 1880-iki népszámlálás szerint 3.547,206 férfi és 973,465 nő lett mezőgazdasággal foglalkozónak főlévé, addig 1890-ben csak 2.860,242 férfi és 691,166 nő.

A fogyatkozás ugy a férfiaknál, mint a nőknél tetemesnek látszik, s okot is adott olyféle magyarázatokra, hogy az ország földművelő népe veszedelmesen fogyott.

A mi a fogyatkozás számszerű, valódi mennyiségét illeti, az tetemes nem lehet, ha tekintetbe vesszük a statisztikai hivatalnak e számokhoz adott s a földművelési miniszter 1891. évi jelentésében olvasható kommentárját, mely a következőket mondja:

kat. Nem tudtam mihez fogjak, egy sarokban meghuztam magam.

Társam sajnálta egyedülletemet mellém ült s a következő szellemes csevegés fejlődött ki közöttünk:

- Hogy hívnak?
- Ferencznek!
- A másik névvel!
- Borju!
- Micsodák szüleid?
- Nincsenek már!
- Hát mik voltak.

Valami mesét kezdtem hazudozni, de mint-hogy mindjobban belezavarodtam, hirtelen elhaltam s minden átmenet nélkül az Édenszínháznál kezdtem beszélgetni, kijelentettem, hogy egy gépészre nincs nagyobb szerencse, mint ha az Éden színháznál szolgál.

— Miért?

— A tánczosnők mellett.

— Oh ezekről ugyancsak szépeket mondhatok el!

És azután mindezekről a o, a, i, u magánhangzóval végződő hölgyekről oly dolgokat mondott. De olyanokat . . .

Adomát adomára halmozott, neveket említett fel.

Minden szónál remegtem, hogy Viktória nevét ejti ki. De ez nem történt meg.

— És erről — kérdeztem e színpadon ug-ráló Viktóriát megmutatva — erről nem tudsz semmit?

— A Casseriniről?

— Arról!

— Hah, ez sokkal jelentéktelenebb leány.

Éppen méltatlankodásomnak akartam kifejezést adni, — mikor az igazgató előttünk elment.

— Mi az ördögöt keres itt ez a gépész ki-áltá, dobjátok ki, de gyorsan.

Ha a foglalkozási ágak közül egyet, p. az östermelést kiszakítjuk, annak számadatai nem tüntethetik föl az östermeléssel foglalkozó összes egyének számát, mert a különböző foglalkozások egymásba szövdnek, következőleg a népszámlálás híu képét adja ugyan az egész népesség foglalkozás szerinti megoszlásának, de nem ad egyuttal pontos számot az egyes gazdasági ágak összes személyzetéről. Például a birtokosok száma, a bérlők száma, a földműveléssel foglalkozó napszamosok száma töval nagyobb, mint a megnyit a népszámlálás kitünteti, mert a birtokosok, a bérlők egy része más foglalkozással is bírván, annak révén más foglalkozási csoportba kerül. A földműveléssel foglalkozó napszamosok pedig időnkint más napszamos munkát is végeznek; kivált tél idején, a mikor a népszámlálási fölvétel történik, nem működhetvén az östermelésnél, igen sok esetben kerülnek a közönséges napszamosok közé.

El kell ezen magyarázatot fogadnunk, azonban le kell vonnunk annak következményeit is.

Először is szomorú tény, hogy a mezőgazdasági munkások nagy része télen nem foglalkozik lakbelyén, hanem bemegy a városokba. Ha az a munkásanyag a mezőgazdasági munka idején ismét, előbbi nagyságában térne vissza az anyaföldhöz, az egész dolog megbeszélést nem érdemelne.

De nem ugy van. Az ilyen ideiglenes ipari munkások képezik a városok legnyomorultabb lakóit, kiknek körében kezdődik és pusztit minden járványos betegség, a kiknek munkája oly sorvasztó természetű sokszor, hogy a munkást egy tél alatt fölemészti.

Ebből tehát nem sok örömmünk lehet, hogy a mezőgazdasági munkások számát többre vehetjük, mint a hogy azt a népszámlálás kitünteti.

A nőknél azt hisszük még szomorubbann áll a dolog, — s különösen erre akarnak jelen sorain kimutatni.

A mezőgazdaságtól az 1890-iki népszámlálás szerint elvonult nők legnagyobb részét megtaláljuk a városi faczér cselédekben és prostitútkban! A nők igen tetemes része nem képes produktív foglalkozással föleserélni előbbi nehéz de biztos gazdasági foglalkozását, s keresve a kényelmesebbet, faczér cseléddé válik, vagy a mi

Felelni akartam, de nem engedtek szóhoz jutnom. Megfogtak s az udvarra löktek.

Másnap kifogástalan öltönyben, virággal a gomblyukban jelentem meg a színházban.

Helyemre ültem, a függöny felgördült, Viktória megjelent.

Eleintén szabad szemmel néztem meg, azután látcsóval és éreztem, hogy többé nem szeretem. A gépész szava megölte szerelmemet. — Társnői minden pikáns csinyjét megbocsátottam volna neki is, de hogy jelentéktelenség találtak, ez ellen nincs mentség. Gabriella néni tisztelettemre egy másik estélyt is rendezett. Mikor a vendégek eltávoztak s a néni azt kérdezte tőlem minő véleményel vagyok Lobligeois kisasszony felől, azt feleltem, hogy Henriette Lobligeois kizasszony valódi angyal. — Két hónap mulva el is vettem s jelenleg a legboldogabb férj vagyok.

III.

Néhány nappal a lakadalom után Gabriella néninél ebédeltünk. Az előszobában egy szolgát láttam, kit nem ismertem.

— Nézd meg jól! szólj a néni.

Jobban szemügyre vettem: a gépészem volt. Mert a gépészem nem volt más, mint a bácsim öreg szolgája.

A derék ember újra bocsánatért esdekelt, hogy felfordított s bevallotta, hogy azokból a bizonyos dolgokból melyeket a tánczosnőkről elmondott, egy szó sem igaz.

— Ez rendben van! vigasztaltam őt. De az a gondolat, hogy Cascarini „jelentéktelen” tőled ered?

— Nem, mondá Róbert bácsi, — ez én eszmém.

És én beláttam, hogy Róbert bácsi nemcsak az asszonyokat, hanem a férfiakat is annyira ismeri, mint kivüle talán senki más.

A bálak csillagai is biztatón ragyognak. A gazdászok különösen kiakarnak tenni magukért. Az izraelita nőegylet bálja egyik slágerje lesz a farsangnak. A nőegylet nem mond le a megszokott szép sikerű tomboláról s a frakkos egyenruhás gavallérok megtánczoltatják Debreczen szép és fiatal részét.

Lesz egy nagy álarozsóbál, nálunk szokatlan effektussal rendezve, melyen az elite-közönség fog egymásnak találkozót adni — álarozs alatt.

A farsang bőségszarujából még tovább pakolta volna ki a kecsgetető ígéreket. . . Az iparos ifjak, a nyomdászok, a gyári személyzetek, a hadászok bálja ott csirázódtak sokat ígérőleg. . .

Az interview eléggé biztató volt. A szezon tarka képei nyüzsgöttek a fejében.

Mielőtt a farsangtól elbucsuztam volna, megragadta a kezemet:

— Hát mondja csak meg a lányoknak, menyecskéknak, lányos mamáknak, de legkivált a lányos papáknak, hogy készülhetnek a farsangra.

— De megálljon csak, valamit akarok kérdezni.

— Mi az?

— Hogy nem szállítják-e le a debreczeni pénzüntézetek a kamatlatbát?

Csodálkoztam. Valjon mért érdeklődik a pénzüntézetek kamatlatbájá iránt?

Lányos apák, ti talán megtudnátok erre felelni!

Tanítók otthona.

A „Hajdumegyei Gönczi-egyesület” alakuló közgyűlése.

Debreczen, decz. 28.

Ugy Debreczen városából, mint Hajdumegye területéről, rendkívül nagy számban jelentek meg a „hajdumegyei Gönczi-egyesület” megalakítása végett a megyeház közgyűlési termében, a hajdumegyei tankerület tanítói és tanítónői, felekezeti különbség nélkül.

Tanszermuzeum, tankerületi könyvtár és Tanítók otthonának létesítése volt a cél, a melynek megvalósítása már rég óhajtott vágya volt a hajdumegyei tanítóknak. A mai időkben ugyanis, midőn mindaz egyház a felekezeti, mind pedig az állam a községi tanítók képesítéséhez, mindég újabb és újabb igényeket fűz, már régen érezték szükségét annak, hogy egy arra alkalmas helyiségben össze jöhessenek felekezeti különbség nélkül tanítók és tanítónők egyaránt és ott a mindnyájukat közösen érdeklő ügyeket megbeszélhessék és megvitathassák. A szép eszme, ma nagyot közeledett a megvalósítás stádiumához s minthogy a Gönczi-egyesület megalakításának élén épen Eötvös K. Lajos kir. tanfelügyelő áll, mint a kinek már eddig is legtöbb része van a megalakulás nagy munkájában, — a hajdumegyei tanítók bizton remélhetik, hogy még ez évben ünnepélyesen felavathatják Debreczenben a „Tanítók otthoná”-nak helyiségeit.

Sólyom Antal a „Gönczi egyesület” létesítő bizottságának elnöke megnyitván a gyűlést a jegyzőkönyv vezetésével Dobó Sándor és Feriöthy László bízták meg.

A gyűlés első tárgya volt az egyesületnek már lapunkban is vázlatokban ismertetett alapszabályainak jóváhagyása.

Mindjárt a czímnél felszólalt Vincze József és azt indítványozta, hogy a „Gönczy-egylet” helyett „Hajdumegyei általános tanító egyesület” czímét vegyék fel.

Simon Kálmán ezzel ellenkezőleg azért nem helyesli az általános „tanítói egyesület” czímet, mert ekként a tanárok és más tanfériak ki lennének zárva az egyesületbe való belépéstől. A gyűlés nagy többséggel a „Gönczi egyesület” czímét fogadta el.

A 3-nál Eötvös K. Lajos hajdumegyei tanfelügyelő szólalt fel a végből, hogy ne tévesseék különbség az „állásuknál fogva kötelezett” és az önként „belépő tagok” között. A gyűlés a módosítást helyesli.

Az alapszabály többi pontjait ezután csekély módosítással elfogadták.

Mielőtt a tiszttakar választását megkezdték

volna Eötvös K. Lajos, Hajdumegye kir. tanfelügyelője tett több előterjesztést.

Felolvasta ugyanis Gönczi Pál családja több tagjának és pedig Dr. Csiky Kálmán egyetemi tanárának, mint Gönczi Pál vejének és Gönczi Béla vasuti mérnöknek, Gönczi Pál fiának — özv. Gönczi Pálnéknak, mint édes anyjának nevében is — hozzá s közvetve a Gönczi egyesülethez írott leveleit, melyben mindannyian szíves készséggel egyeztek bele abba, hogy az új egyesület Gönczi Pálról neveztesse el. Együttal özv. Gönczi Pálné ötven frttal belépett az egyesület alapító tagjainak sorába.

A kir. tanfelügyelő ezután előterjesztést tett arról is, hogy az egyesület létesítő bizottságának debreczeni tagjai, hogy az egyesület iránt a társadalomban is érdeklődést keltsenek küldötttségek útján felkeresték a városi, megyei, egyházi és mindazon hatóságokat, a melyek az egyesület céljait előbbre vihetik, és mindenütt a legkedvezőbb fogadtatásban részesültek. Gróf Dégenfeld József, főispán 50 koronával, már be is lépett az egyesület alapító tagjainak sorába, a többi hatóságok pedig ígéretet tettek az iránt, hogy mind erkölcsi, mind pedig anyagi tekintetben készséggel fogják támogatni a nép nevelés fejlesztését czélzó és szolgáló „Gönczy egyesületet”.

Ez előterjesztéseket örömmel vette tudomásul a közgyűlés és egyhangu lelkesedéssel szavaztak köszönetet Eötvös K. Lajos kir. tanfelügyelőnek, az egyesület létrehozása és megalkotása körül kifejtett páratlan ügybuzgalmáért.

Az új egyesület elnökévé egyhangulag Kovács Lajos, tanítóképzési tanárt választották meg, ki lelkes megnyitói beszédében szépen rajzolta az egyesület nagy s nemes céljait. Megnyitói beszédét, melyben erős és gyakran lendületes szavakban méltó kifejezést adott a tanítóknak a mai társadalmi viszonyok közötti nehéz sorsának zajosan megéljeneztek.

A megnyitói beszéd kinyomatását egyhangu lelkesedéssel határozták el.

Ezután a tiszttakar többi tagjait választották meg titkos szavazás útján.

Megválasztottak:

Elnökök: 1. Dávid Mihály 2. Simon Károly.

Titkár: Tóth László. Jegyzők: 1. Dobó Sándor, 2. Feltóthy László.

Pénztárnok: Kohut Mór. Választmányi tagok: Debreczeniekör: Káposztás Imre, Kanizsai Endre, Simonovics Dezső, K. Kiss Páljános. Szoboszlai kör: Kiss György, Sápó Lajos, Lázár Gyuláné, Vincze József. H-B örszörmenyi kör: Lévy Imre, Tóth Mihály, Ejeér György Farkas Máton.

Központi bizottság: Eötvös K. L., Oroz István, Kuti Zsigmond, Dóczy Gedeon, Kállay István, Tárkányi, Megyaszyka., Holzhammer István, Sinka Sándor, Fazekas Sándor, Dr. Szántó Sámuel, Békési László.

Ezután a körök alakításával egyesek megbízván, a gyűlés a létesítő bizottság elnökének, Sólyom Antalnak, és a biz. titkárnak Dobó Sándornak lankadatlan buzgalomkért jegyzőkönyvileg köszönetet szavazott.

A gyűlés 1 óra után ért véget.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„DEBRECZENI HIRLAP”

pártoktól és kormánytól egyaránt független politikai napilapra.

A Debreczeni Hirlap előfizetési ára, a királyi tábla ügyeinek értesítőjével együtt:

Egész évre . . . . . 10 frt.

Fél évre . . . . . 5 frt.

Negyed évre . . . . . 2 frt 50 kr.

Előfizetheti helyben a kiadóhivatalban Kutasi Imre könyvnyomdájában, valamint Telegdi K. Lajos kereskedésében, vidéken pedig postahivatalok útján.

NAPI HIREK.

Határidő naptár.

Színház, a Kossuth-utcán. Naponként előadás. Kezdeté este 7 órakor.

Nagy sétahangverseny vasárnap és ünnepnapon d. u. 6 órakor a Margit-fürdőben.

Múzeum a kollegiumban a közönség számára nyitva van vasárnaponként 10 től 12-ig délelőtt.

Anyakönyvtár a kollegiumban a közönségnek nyitva pnteken 11-től 12-ig.

Nyilvános olvasóterem a kollegiumban. Hétfőn, Szerdán és Szombaton d. u. 3-6-ig nyitva.

A kir. itélő tábla hivatalos órái d. e. 8-12-ig, d. e. 2-5 óráig. — Az ígató, kiadó hivatal és az irattér nyitva d. e. 9-11, d. u. 3-4 óra közt; vasárnap és ünnepnap d. e. 10-11 óra közt.

Decz. 31. Az izraelita iljuság Szilveszter-estélye a Margit-fürdőben.

1893 Jan 3. A kir. tábla fegyelmi bíróságának megalakítása.

Január 7. — Katonai sorshuzás a városbássa nagytanácstermében. Megjelenésre felhívták az 1872-ben született ifjak.

Jan. 7. Vőfélybál a Margit-fürdőben.

Jan. 9. Hajdumegye közigazgatási bizottsági ülése a megyeházánál.

Jan. 11. Jogász táncszertély a Bika disztermében.

Jan. 14. A szabadelvű párt bálja a Bika szálloda disztermében.

Jan. 21. Adonján Imre, kontra Balika Miklós, esküdtzéki tárgyalása a kir. törvényszék előtt.

Jan. 21. A polgári kör bálja a Bika szálloda disztermében.

Jan. 21. Ács ifjuság bálja a Margit-fürdőben.

Jan. 26. Gazdász ifjak bálja a Bikában.

Jan. 28. Csizmadia ifjuság bálja a Koronában.

Febr. 4. Ág. ev. állégylat thea-estélye a Bikában.

Febr. 4. Kőmives ifjak bálja a Koronában.

Márcz. 1 2 3 4 5 6. Rendes évi katonai sorozás a városbássa kistanácstermében.

— A vallás és tanulmányi alap hiánya.

Lapunk mult hét szombatján megjelent számában fővárosi levelezőnk távirati értesítése alapján azt irtuk, hogy a vallás- és tanulmányi alaphoz, a mint azt Budapesten beszélték, — még Trefort Ágoston miniszterkedése idejéből 4 millió forint hiányzik. — Egyik helybeli kollégánk e sürgönyünket demontálni iparkodik, de mi az ő demontijok hangját nem viszo- nozzuk, hanem egyszerűen utalunk lapunk tegnapi számának, e tárgyban közölt fölvilágosító sürgönyére és az „Egyetértés” tegnapi közleményére, mely karácsony szombatján közölt távirati tudósításunkat lényegében megerősíti. És ha t. kollégánk erőnek erejével a vallás- és tanulmányi alapnak akar a pártjára állni, ám tegye azt, de szerénységgel. Sehogy sem illik az az ártatlan Ellenőr-höz, hogy ilyen fontos ügyben szellemeskedni akarván, gorombáskodjék. Hogy mennyire rövidlátó és felületlen különben a D. Ellenőr, legjobb bizonyítja gróf Csáky Albin közoktatásügyi miniszternek következő nyilatkozata: melyet a félhivatalos Nemzet-ből veszünk át és melyet, reméljük, fontoskodásával az Ellenőr sem fog megczáfolhatni: „Igaz, hogy a miniszterségemet megelőzőt időszakra a vallás és tanulmányi alap költségvetése hiánynyal is záródott, de annak oka nem személyi körülményekben keresendő, hanem a birtokok értékesítésére is kiható, akkori, általános kedvezőtlen gazdasági viszonyokban és azon körülményben s, hogy ugyanakkor nevezett alapok fokozott kiadási tételekkel is meg voltak terhelve.” Legyen ön t. kollega, máskor komolyabb, figyelmesebb és körültekintőbb!

— Városi közgyűlés. Debreczen város törvényhatósági bizottsága legközelebbi rendes közgyűlését, az előzetes terv szerint, január hó második felében tartja meg. A januári e rendes közgyűlésre behivatnak az ujonnan megválasztott bizottsági tagok is, ha ugyan az igazoló választmány helyben hagyja a választást.

Nagy csődök. Feischl F. és fia helybeli terménykereskedő és bizományi cég ellen a debreczeni kir. törvényszék csődöt nyitott. A passivák, a mint azt városszerte beszélnek, — meghaladják a fél millió forintot. A törvényszék a csőd tömeggondnokául Dr. Kemény Mór ügyvédet nevezte ki, helyettesül pedig Dr. Márton Kálmánt. A debreczeni kereskedelmi körökben nagy szenzációt keltett ez a fizetéseképtelenség, mert a nevezett céget mindenki, mint reális kereskedői céget ismeri, — a melynek fizetéseképtelensége messzemenő kombinációkra szolgáltathat alkalmat. — A kereskedő világban nagy az izgatottság és miután a Feischl cég olyan nagy összeköttetést tartott fenn egy helybeli, mint a fővárosi kereskedelmi körökkel, — félt, hogy nagy megrázkódtatást fog ez előidézni és ezt a csődöt még több is fogja követni. A csődbiztos Balog Imre törvényszéki bíró, a követelések bejelentése határideje február 15, a felszámolás tárgyalás határnapja márczius 15. A csődválasztmányt pedig márczius 18-ikán fogják megalakítani. Nemkisebb feltűnést keltő az Ambrus Jakab és neje csődje, melynek tömeggondnokául Torday Gábor, helyettes tömeggondnokául Kiss Imre ügyvédek nevezettek ki. A bejelentési határidő február 10, a felszámolás határnapja pedig márczius 22. A csődbiztos itt is Balog Imre. A csődválasztmány megalakulása márczius hó 24-ik napján fog végbemenni.

A bizottsági tagok igazolása. A négy megválasztott bizottsági tag igazolására az igazoló választmány tizenöt nappal, a választás után ül össze; mivel azonban ez a nap vasárnapra, január hó 8-ára esik, valószínűleg hétfőn január hó 9-én ül össze az igazoló választmány. Ha a választmány határozata ellen, mely a négy bizottsági tag igazolása feletthataroz, felebezéssel nem élnek, úgy a megválasztottak már a januári közgyűlésre behivatnak.

Kezdődik az adókvetés. A közel napokban már abba az időszakba léptünk, amelytől számítva háromnegyed évre ismét kivetik az adót, az adófizetésre kötelezettek. Közlebb kibocsátják a vallomási ivatek, melyen mindazok a kereskedők, iparosok, gyárosok, vagy azok kik valami haszonhajtó vállalatot folytatnak, kik évi, vagy havi fizetéssel egybe nem kötött szellemi, értelmi, vagy művészi foglalkozást űznek, ügyvédek, mérnökök, orvosok, magántanárok, szülésznek, töredelmes vallomást tesznek jövedelmükről, hogy a III. vagy IV. oszt., keresetadó részükre kivethető legyen.

A nagyobb építkezések ügyében kiküldött városi bizottság holnap, csütörtökön, e hó 29-én délután 2¹/₂ órakor a városháza nagytanácsstermében ülésre jön össze, amelynek tárgyát a cs. és kir. gyalogsági laktanya építési munkáira megtartott árlejtés eredménye képezi.

A debreczeni kir. tábla tanácsainak beosztása az 1893-ik évre. I-ös Tanács: (Közpolgári-, urbéri- és bányaugyek.) Elnök: Puky Gyula, a kir. itélő tábla elnöke. Birák: a rendes tagok: dr. Horváth Dezső, Sztancsek János, dr. Kiss Endre, Tar Gyula, Sáróczy Szabó László, Dull János; b) szavazóul beosztva: Giczey Gyula. Tanácsjegyzők: Szép Géza albiró, Olchváry Zoltán albiró. II-ik Tanács. (Közpolgári-, tkvi-, váltó-, kereskedelmi- és csőd-ügyek.) Elnök: Csathó Ferencz kir. táblai tanácselnök. Birák: Egry Kálmán, Comanescu Sándor, Danilovics Elek, Kovács Antal, Giczey Gyula, Mérey Ottó, dr. Gajzágó Béla. Tanácsjegyzők: Kozmuczsa Péter fordító, dr. Dezső Kálmán albiró. III-ik Tanács. (Bánügyek.) Elnök: Széll Farkas kir. táblai tanácselnök. Birák: a) rendes tagok, Nyers Lajos, Draveczky Adorján, Hieromony Béla, Naményi József, Garam Jenő, Unger Gusztáv, Naszády Iván; b) szavazóul beosztva: dr. Gajzágó Béla. Tanácsjegyzők: Hegedűs István albiró, Pálistics Lajos albiró, dr. Bakó József albiró.

Lucaciu ismét a törvényszék előtt. A laczfalusi oláh pópá Lukács László, a világhírre

szert tett dákó-román izgató felett a szathmári kir. törvényszék január 27-én ül törvényt. Nem kevesebb most a Lukács büne, mint az, hogy midőn, mint tanut a fernezelyi dinamit-merénylet alkalmával Toperczer Kálmán vizsgálóbíró kihallgatta, aki Szathmárról volt kiküldve Nagy-Bányára, hogy a vizsgálatot vezesse. Lukács László a töle megszokott szónoki hévvel úgy nyilatkozott a vizsgálóbíró előtt, hogy az egész merényletet maga a magyar kormány rendeztette s a végrehajtással Papp Zsigmond fernezelyi körjegyzőt bízta meg, aki maga ellen személyesen hajtotta végre a merényletet. E nyilatkozatokon kívül még oly sértő kifejezések is használt Lukács, hogy a debreczeni kir. főügyészség hivatalból indította meg ellene az eljárást. A szathmári kir. törvényszék ez alkalomra úgy alakult meg, hogy a tanácselnöke Möriz Lajos törvényszéki elnök lesz, előadó bíró Jeney György, szavazó bíró Szentkirályi Kálmán. A vádhatóságot ez alkalommal kivételesen a debreczeni főügyészség fogja képviselni. Az érdeklődés már ma is nagy a tárgyalás iránt.

A debreczeni főpapok. Debreczen város közönsége méltán lehet arra büszke, hogy falai között két főpap lakik. Az egyik Kiss Aron, a másik Dr. Volafka Nándor, mind a kettő választott püspök. Az „Ország Világ” mindkettőjüknek jól sikerült arcképét közli karácsonyi számában. Dr. Volafka Nándornak arcképeivel különben most tele vannak a mi főterünk kirakatai is.

A debreczeni jótékony nőegylet e hó 29-én délután három órakor az árvaház gyűléstermében ülésre jön össze, melynek tárgyai a téli mulatság (segélyezések) és folyó ügyek lesznek.

A debreczeni első választó kerület országgyűlési képviselője Thaly Kálmán, a jeles történész, 1893. január 6-án, a pozsonyi Haladás-körben felolvasást tart: „Bercsényi László gróf francia marsall” czimvel.

A honvédlaktanyák bérleti szerződése. A város katonai vegyes bizottsága, e hó 30-án, azaz pénteken délután 3 órakor, a városháza nagy tanácsstermében ülésre jön össze. A katonai vegyes bizottság ez ülésének egyetlen tárgya lesz a honvédlaktanyák bérleti szerződésének a megkötése.

Ó esztendő utolsó napja. Ezzel a czimvel, ezzel a névvel tisztelte meg az emberiség az év utolsó napját. Szombaton lesz ez a nap, amikor valamennyi templomban isteniszteletek tartatnak. A róm. kath. templomban eltérve az eddigi rendszertől egyházi szónoklat is lesz, amelyet maga Dr. Volafka Nándor választott püspök-plébános tart meg. Az ó esztendő utolsó napján délután öt órakor lesz a litánia a róm. kath. templomban.

A depr. kerületi betegsegélyző pénztár működését január hó 2-án, azaz hétfőn kezdi meg. A befizetésre kötelezettek összeírása már megtörtént s a befizetési kötelezettség az alkalmazottakra már az első héten háromlik.

Házi mulatság. Tegnapelőtt este dr. Rothschnek Emil vendégszerető házában szűkebb körű társaság előtt érdekes hangverseny folyt le, fűszerezve szavalatokkal és műkedvelői darabokkal. A gazdag program minden egyes pontja valóságos művelzetet nyújtott. A gyöngéd nemből különösen Ábrahám Irma, Rothschnek Olga és Rothschnek Róza urhölgyek tűntek ki, mint zongora-művésznők és színjátékosok egyaránt. A sikerült előadások után souper-t szervizáltak s bekoronázta a mulatságot a táncz, mely a Magyariak zenéje mellett reggeli 5 óran tul ért véget. Ott láttuk a szives háziasszonyon és kedves leányain kívül a következő hölgyeket: Asszonyok: Ábrahám Lászlóné, Brunner Edéné, Czégely Ferenczné, Sebess Gyöngyné, Szepessy Antalné, Szepessy Gizella, Szinay Gyuláné, Tikos Istvánné. Leányok: Ábrahám Irma, Brunner Malvin, Czégely Ilona, Czégely Vilma, Farkas Szeréna, Szinay Erzsike, Tóby Pepi, Tóby Róza. A fesztelen és kedélyes mulatságot bizonyára sokáig fogják emlegetni azok, a kik részt vettek benne.

(Itt egy füst alatt helyre igazítjuk azt a mulatságos lapsust, melyet „D. E.” lapársunk tegnapi számában elkövetett, összezavarván e műkedvelői estéllyel az ugyancsak karácsony 2-ik napján délután a róm. kath. leányiskolában tartott vallásos előadást, holott a kettő a valóságban egymással semmi összefüggésben nem állott. — De hogy is lehet élelmes riporternek két előadásból egyet csinálni!?)

Lukácsiu a fogházban. Lucaciu László, a hírhedt laczfalusi expópa csütörtökön kapta meg a bírósági végzést, hogy azonnal jelentkezék az egy évre szóló államfogház-büntetésének megkezdésére.

A város színházi bizottsága január hó első hetének szombatján ül össze Simonffy Imre kir. tan. polgármester elnöke alatt a városháza nagytanácsstermében. A színházi bizottság ez ülésében tárgyalás alá veszi a januári színházi munkaprogramot, de a Tiszai Dezső új színházgató társulatának a névsorát is. Tiszai e hó 31-éig köteles betervezni a társulatának névsorát a színházi bizottság elé.

Kitüntetések. O Feisége a király, a csapatszolgálatban általában s különösen a csapatkiképzés körül teljesített kiváló szolgálatainak legfőbb elismerésül: Lorinczy Dénes debreczeni m. kir. 3. honvédegyalozzredbeli százados törzstisztjelöltnek és Kiss Dénes debreczeni m. kir. honvédegyalozzredbeli századosnak a katonai érdemkeresztet adományozta.

Előléptetések a hadseregben. O felsége a király a debreczeni háztüzredben e hó 24-én kelt magas rendeletével kinevezte a következő tartalékos hadapród-tiszthelyetteseket tartalékos hadnagyokká: Károly József Schwarcz Sándor (lakik Micskén), Kalandra Antal (lakik Búd-Szent-Mihályon) áthelyezve a 65. gyalozzred állományába; Ludmann Sándor (lakik B.-Ujvárosban); Nagy Sándor (lakik H.-Nánáson); Naszai József (lakik Fegyverneken); Emerich Arnold, Misselbacher Baptiszt, áthelyezve a 31. gyalozzredhez (lakik Szegesvárt); Bayler Kálmán és Pálffy Zsigmondot, a 12. gyalozzredtől áthelyeztetve. — A Debreczenben állomásozó 15-ik számú huszárezred tartalékos állományában hadnagyokká kinevezettek a következő tartalékos altisztek: Orley György (lakik Nagyváradon); Ledig Dezső, Malatinszky Lajos (lakik Budapesten); Bernátfalvai Bernáth István (lakik Hosszu-Pályiban) és Lichtmann Mór (Püspök-Ladány) áthelyeztetve a 16. huszárezred állományába. — Tartalékos tiszthelyettes előlépett Papp József, a 39. gyalozzred állományában.

A debreczeni adóhivatal tisztviselői a következő felhívást kaptak az adóhivatali tisztviselők országos kongresszusa ügyében: Kartársak! A tisztviselők javadalmazása a pénzügyi bizottságon keresztül ment. A ki kért, az mind kapott, csupán az adóhivatalok — leszámítva néhány adótitstet — nem kértek, de nem is kaptak. Minthogy a falusi 4 polgári iskolát végzett irnokok, irodatisztek, törvényszéki irodaigazgatók és telekkönyvvezetők a mi rovásunkra előnyben részesítették, petícióval kell élnünk, sürgősen megvédeni jogainkat. Gyakornokainknak 400 frt fizetése legyen. Az adótitstet fele a XI. díjosztályban 600—800 frt. fele a X. díjosztályban 900—1000 frt. ellenőrök a IX. díjosztályban 1100—1200 frt. vidéken a IX. díjosztályban 1300 frt. igazg. és megyei székhelyeken. Adótárnok a VIII. díjosztályban kivétel nélkül, és pedig vidéken 1400—1600 frt. igazgatósági és megyei székhelyeken 1800 frttal. Ezt megérdemlik, kik az állam összes vagyonát kezelik, az összes bevételt és kiadást teljesítik, személyük és vagyonukkal felelősek azokért, melyekkel az előnyben részesített irnokokat, irodaigazgatókat és telekkönyvvezetőket fizetik. Uraim! az idő manap drága pénz és nincs vesztegetni való pillanat! Tartsunk országos kongresszust, éljünk petícióval, de gyorsan! A nagyváradi kir. adóhivatal pedig a vezérszerepre felkérjük és arra, hogy az országgyűlés összejövetele előtt a kongresszust egybehívni szives legyen.

A leány iskola igazgató tanácsának ülése. Az ev. ref. egyház felsőbb leány iskolájának igazgató tanácsa, az igazgató szobájában megtartott tanácsstermében e hó 29-én azaz holnap

délután 3 órakor folyó ügyek elintézésére gyűl össze.

Nikházy Dániel temetése. Az öreg Nikházy Dániel nyugalmazott polgári biztost tegnap kísérte a nagy közönség utolsó útjára, az örök nyugalomra. A rendőrséget Csapó István a bejelentési hivatal főnöke és Erdélyi István rendőrségi fogalmazó képviselték. Pályatársai, a kerületi rendőrségek biztosai, valamint a szolgálatra be nem osztott rendőrök mind ott voltak s egy díszes koszorút is helyeztek az elhunyt koporsójára. Hogy az öreg Nikházy Dániel mennyire népszerű ember volt, bizonyítja az a nagy, az a szép számú közönség, mely éppen az ő szolgálati helyéről, a második kerületből részt vett a temetésen.

Mérgezett étel. Petrics Gergely lélekszakadva futott fel a rendőrséghez, hogy a Sára cseléd akivel együtt szolgálnak egy jó módú parasztgazdánál, megmérgezte az ő ételét. Azt hozza fel a dolog állítására, hogy a torka szokatlanul maródik, a gyomrában pedig iszonyu rágást érez. A Sárka nagy ellensége, mert mindjárt az első napon, hogy szolgálatba állott nem viszonzta a leány szerelmét. A rendőrség azonnal felhozatta a leányt, aki felvilágosításként elmondotta, hogy ő jó módú gazdálkodó ember házában szolgált, ott pedig ugyancsak paprikáson csinálják az apró pecsenyét, nem tehet hát róla, ha a hetes gyomra ezt nem bírja, nem tudja bevenni. Az oláh származású leány aztán egyszerre ábrándult ki a Sárka szerelmi zaklatása és a mérgezési mániából.

Gyászjelentés. Mély bánatba borult szívvel tudatjuk áldott emlékü anyánk, feledhetetlen nagyanyánk és szeretett rokonunknak néhai polgár Halasy István né szül. Tóth Juliánna asszonynak folyó 1892-ik évi december hó 26-án, esteli 10 órakor, életének 60-ik, boldog házassága 34-ik évében, hosszas, de különösen három hevi súlyos betegség után bekövetkezett elhunytát. Boldogult halottunk földi részei folyó hó 29-én, délután 2 órakor fognak előbb a kádas-utcai 1848-ik sz. saját házuknál, majd az ev. ref. kistemplomban tartandó gyászszertartás után a hatvan-utcai temetőben örök nyugalomra letéetni. Mely végtisztesség megadására a bánatunkban osztozó rokonokat, barátokat, ösmerősöket tisztelettel meghívjuk. Debreczen, 1892. december 26-án. Bánatos gyermekei: özv. Balogh Gáborné Halasy Juliánna és gyermekei; Halasy Bálint; Halasy Péter nejevel Tóth Máriával; Halasy András; Halasy János; Halasy József; elhalt Halasy Istvánról származott egyetlen unoka Halasy István, és számos rokonok nevében is. A megboldogult férjének testvérei: özv. Balogh Mihályné és gyermekei; elhalt Balogh Ferencnek gyermekei; Szathmári Gáborné férje és gyermekeivel; özv. Fekete Mihályné gyermekeivel; az elhaltnak testvérei: özv. Tóth Andrásné Molnár Zsuzsánna gyermekeivel; özv. Tóth Mihályné és gyermekei, elhalt Tóth Gergelynek gyermekei; özv. Tóth Jánosné gyermekeivel. A temetést Dankó M. temetk. int. rendezi.

Térszűke miatt lapunk mai számának több rovata kimaradt.

A közönség köréből.*)

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Megfogja engedni, hogy becses lapjának 294-ik számában egy „Építő kisiparos” aláírással közölt, és a helyben létesítendő faáru-szövetkezetéről szóló közleményt következőkkel egészítem, illetve az érdekeltek figyelmét egy lényeges körülményre irányítom.

Arról van szó, hogy bizonyos részvény tőkével létesítendő faáru szövetkezet a faanyagokat az eddigi árnál jóval olcsóbban bocsássa a kisiparosnak rendelkezésére. Itt önként azon kérdés merül fel, hogy ama szövetkezet vezetői, melynek tulnyomó része csak nagyobb és számos részvényekkel rendelkező vállalkozók lehetnek (mert a kisebbek vajmi csekély részvényeket jegyezhetnek) nem fognak nagyobb súlyt a részvényök után járó minél nagyobb osztalék elérésére, mint a faanyag olcsóbbítására fektetni, midnagyon valószínű: és ekkor mi létjoga lenne a szövetkezetnek?

Ha pedig, mi nem valószínű, nagyobb

*) E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget A szerk.

súlyt fektetnének a faanyag olcsóbbítására, mint a részvények után járó osztalék emelésére, mi érdeke legyen ekkor valakinek parázs pénzét oly részvényekbe elhelyezni, hol pénzének rendes kamatozását nem várhatja, sőt annak veszélyeztetésétől is félnie kell?

Véleményem szerint tehát, legjobb esetben vagy az egyik, vagy a másik alternatíva állhat csak; más szavakkal mondva: vagy a részvényesek, vagy a fogyasztó kisiparosok lesznek a megcsalottak.

És ezek után következetesen még egy kérdést teszek: hogy ilyen könnyen előrelátható eredmény eléréséhez szabad-e hozzájárulni? Maradok Debreczenben 1892. december hó 24-én a tekintetes szerkesztő urnak kész szolgálja Sz. I.

A magyar kir. meteorológiai intézet időjelzése december 28-án:

(Távirati tudósítás Ér. 4 óra p.)

v = változás nem várható, w = hosszabb ideig állandó.

Legujabb.

A hercegprímás nyilatkozatai.

— Saját tudósítók távirata. —

Budapest, decz. 28. Vasary Kolos, esztergomi érsek, Magyarország hercegprímása, a függőben levő egyházpolitikai kérdésekről, jobban mondva, az e kérdések miben állása felől terjesztett hírekről nagy fontosságú nyilatkozatokat tett. Arra a kérdésre, hogy:

— Való-e a Neue Freie Presse ama hira, hogy a Vatikán s a magyar kormány, illetőleg Budapest, Bécs, Esztergom és Róma közt, a polgári házasság kérdésében újabban tárgyalások folynak, a melyek bizonyos közeledésre, sőt megegyezésre vezettek?

A hercegprímás azt a választ adta hogy: Nekem ezekről a tárgyalásokról semmi tudomásom nincs. A miniszterelnök ur tegnap tényleg szíves volt látogatásával megismereni s ez alkalommal köztünk fontos állami ügyek is kerültek szóba. — Miről beszéltünk, arról természetesen nem nyilatkozhatom. Azt azonban határozottan kijelentem, hogy ez alkalommal sem a zsidó recepcióról, sem a polgári anyakönyvvezetésről, sem a polgári házasságról köztünk szó nem volt. A mi a katolikus autonómia képviselői által alapított szervezeti ügyet illeti, — s hogy úgy ez a szervezés, mint a kongruarendezés kormányi, illetőleg parlamenti hozzájárulás vagy ellenőrzés mellett történjék-e, az a válaszom, hogy a püspöki konferencia elvben elfogadta Schlauch püspök ur amaz indítványát, hogy úgy az autonómia, mint a kongrua ügye együtt tárgyalassék.

Szíves tudomásul!

A közelgő farsangra nagy választékban érkeztek raktárra **báli szövetek, színes selymek, francia-Voile-ok. Atlas Satin és Batistok,** továbbá legyezők, virágok, csipkék, báli belépők, melyeket

igen olcsón

árusítunk el.

SZABÓ LAJOS FIAI

Debreczen, Rózsatér.

Mintákkal kívánatra készséggel szolgálunk.

BRASSÓI ÉS GÁCSI posztók.

Flaneltakarók, lópokrócok

Tricot, Peruvien és Toskin.

Mindennemü bélésnemüek.

FÉRFI CHIFFON INGEK:

1.50, 1.90, 2.20, 2.60

minőségekben.

GYAPJU ALSÓ-INGEK, NADRÁGOK
nagyválasztékban,

SZABÓ LAJOS FIAI

üzégnél:

DEBRECZEN, Rózsatér.

GYENES LAJOS

divat raktárában.

Báli
kelmék

Báli
belépők

Báli
kislépek

Báli
legyezők

Eladó.

Egy 12000 lakossal bíró nagy községben, a tópiaczon, élénk forgalmu helyen lévő vegyes kereskedés eladó.

Értekezhetni: **Maday Imre** urral, B.-Ujvároson.

Eladó birtok.

1000 katastrális hold jó kötött talaj, 140,000 forintért eladó. Czim: e lap kiadóhivatalában.

Vidéki megrendelések a leggyorsabban és lelkiismeretesen teljesíttetnek.

Szöllőssy György

ékszerész

Debreczenben, a városházzal szemben.

A legjutányosabb kiszolgálás mellett ajánlja dusan szerelt arany, ezüst, ékszer és óra raktárát, nevezetesen: valódi GYEMÁNT, BRILLIANT és mindennemű kövekkel foglalt **ékszereit,** KARPÉRECZEK, MELLTÜK, FÜLBEVALÓK és GYÜRÜKET, legjobb svájcei gyártmányu arany és ezüst **órákat,** (1 évi jótállás mellett.) Mindennemű 13 latos ezüsből készült **evő-eszközöket** 1, 6 és 12 személyre. CZUKOR-DOBOZOK, KENYÉR-KOSARAK, GYERTYATARTÓK, GYÜMÖLCS-TÁLAK stb.

Nagy választék olcsó alkalmi ajándék cikkekben.

Szives tudomásul!

Legujabb divatu		Legujabb divatu	
14 kar. arany melltük	4 frt	Ezüst melltük	1 frt
14 " karpereczek	10 " 80	" karpereczek	2 " 80
14 " köves gyűrűk	1 " 80	" evőeszköz gyermekek részére diszes etűiben kés, kanál és villa	5 frt
14 " női órák	18 " 80	Ezüst férfi kettős fedelű remontoár óra	12 frt
14 " férfi órák	50 " 80	Ezüst óralánczok	2 frt
14 " női óralánczok	15 " 80	6 pár ezüstnyelű csemege kés, diszes tokban	8 frt
14 " férfi óralánczok	30 " 80	Ezüst zománcgyűrű felirattal	50 kr.
14 " nyaklánczok	5 " 80		és feljebb stb.
14 " szivecskék	4 " 80		
14 " fülbevalók	2 " 80		
valódi gyémánt gyűrűk	9 " 80		
" " fülbevalók	10 " 80		
" " és feljebb stb.			

Mindennemű ékszer tárgyak a legujabb divat szerint készítése, átalakítása, vésések a legjutányosabban teljesíttetnek.

Gőzmalmi lisztraktár

Valódi JAMAICAI, CUBA, BRAZILIAI és ANANÁSZ RUMOT,

Legfinomabb orosz karaván Peccó, virág, Mandarin és Császárkeverék **Theat.**

Finom FRANCZIA és MAGYAR **COGNACOT.**

Alkalmos karácsonyi ajándécul kitünő PEZSGÓ-BORT 1 frt 70 krért.

2 kros CZITROM és NARANCSOT ajánl:

KÓHN HENRIK

fűszerkereskedése, Rózsater 12. szám, az óvoda mellett.

Naponta friss élesztő.

VÉR UJ ÉLETERŐT AD!

Nagyságos és mélyen tisztelt orvos ur! A mindenható és mindentudó ur Isten ádjája mag Nagyságodat a szenvedő emberek részére kitalált „ÉLET-ELIXIR”-ért; Isten éltesse sokáig Nagyságodat.

Mivel ennek a jónak bizonyult orvosságnak terjesztője akarok lenni, ennél fogva mély tisztelettel van szerencsém kérni, méltóztassék posta-utánvétellel 4 nagy füveg „ÉLET-ELIXIR”-t mielőbb megküldeni.

Hódoló alázattal Zemplén Turány 1889. 19/9. leg-alázatosabb szolgája VITKÓ JÓZSEF mp. zemplén turányi róm. kath. lelkész

Moser S. Eszterházy herczeg volt uradalmi orvosa.

ÉLET-ELIXIR

már rövid használat után a legmeglepőbb, leghatásosabb és legjobb sikert eredményezi; kitünő jónak bizonyult általános elgyengülésnél, az idegek elernyedésénél, vérszegénységénél, mell és gyomor fájdnál, homoroidoknál, szorulás és májbajoknál, étvágy és álmatlanságnál.

Naponként használva „ÉLET-ELIXIR”-em mentő szer minden betegség ellen. bémulatos hatásával az előbbi természetes erőt ismét helyre állítja, felvillanyozza az életszelmet, élesbíti az eszméket, nyomtalanul eltávolítja az idegek rezgését, gyengíti a köszvény, podagra fájdalmait és elhárítja ennek benyomulását a belső hátrészekbe. tisztítja a gyomrot benyálkásodó nedvektől, melynek emésztési nehézséget, fejfájást és gyomorémelygést szűnik, egyszóval: leküzdő a legtöbb betegségeknek biztos forrását — eltávolítja a bélgyorsot a gyomorban, jókedvre és érfűtésre ébreszt; elhárítja egy óra alatt az emésztelenséget, meggátolja a szívbetegeket, tisztítja a vért és gyógyít minden hideglelést már a harmadik dosisnál.

„ÉLET-ELIXIR”-em a legjobb szer gyengeség, sápadtság és görvélyesség (Skrofula) ellen; egy kitünő szer emésztési nehézségeknél hányásoknál, gyomorgörcs és gyomorhévnél.

MOSER S.

Eszterházy herczeg volt uradalmi orvosa

Egy palack ára használati utasítással 2 frt 50 kr., egy kis palack 1 frt 25 kr. o. e.

A szétküldés, az összeg előleges beküldése vagy utánvét mellett a világ minden irányába pontosan eszkoztetik. — Fő-raktár Török József gyógyszerész urnál, Budapest, Király-utca 12. sz. és minden nagyobb gyógyszerárban kapható.

Debreczenben: Tamásy Béla, Tóth Béla. Dr. Rotschnek V. E. és Örvényi O. urnaknál.

Leszállított árak!

Leltározás alkalmából Deczember hó 1-től kezdve az összes raktárunkon lévő

NŐI RUHA-SZÖVETEKET,

fekete divat-kelméket is, SZINES MOSÓ VELEZEKET,

téli gyapju nagy kendőket, trikot derek és gyermek ruhákat, valamint

SZÖNYEGEKET

butorszövetek, ágy és asztalterítőket, függönyöket

mélyen leszállított árakon

árusítjuk el.

Szabó Lajos Fiai,

Debreczen, Rózsater.

Budapesti Hirlap

Főszerkesztő és laptulajdonos:

RÁKOSI JENŐ.

Belső dolgozótársak: Alexander Bernát, Balogh Pál, Balla Mihály segédszerkesztő, Balázs Ignác, Beöthy László, Béla Henrik Berényi László, Bernáth István dr., Csapodi István dr., Ferrari Giuseppe (Turin), Flammarion Kamil (Páris), Herczeg Ferencz, E Illés Károly, Inczédy László, Kaas Ivor báró, Kern Aurél, Proff Kocsárd báró, Rákosi Viktor, Sebők Zsigmond, Somogyi Ede Székely S. (Páris) Vasskó Elemér.

Zilahi Simon,
kiadóhivatali igazgató.

Csajthay Ferenc,
felelős szerkesztő.

ELŐFIZETÉSRE

Hívjuk fel tisztelettel a n. e. Olvasóközönseget a BUDAPESTI HIRLAP 1893-ik évfolyamára (XIII-ik évfolyan).

Az ujságolvasás ma már közszükség. Az ujság értesíti és tájékoztatja a nagy közönseget mindarról, a mi nap-nap után a politika, az irodalom, a művészet, a gazdaság terén történik és úgy az egyeseknek, mint az összeseknek érdekében mélyen belevág.

A BUDAPESTI HIRLAP elmondhatja magáról habozás nélkül, hogy a hazai hirlapirodalom fejlesztése terén uttörő szerepet vitt és az ujságcsinálás mesterségében elsőrendű tényezővé vált. A BUDAPESTI HIRLAP iskolát csinált arra nézve, hogy miként kell a nagy olvasóközönseget gyorsan, ügyesen és tetszetősen kiszolgálni és a szerénytelenség vádja nélkül elmondhatja azt is, hogy az övé az érdem abban, hogy ma már a hazai nagy olvasóközönseget alig lehet el ujságolvasás nélkül.

A BUDAPESTI HIRLAP e mellett soha sem ismert és nem fog ismerni soha sem politikai, sem társadalmi kérdésekben részrehajlást. Mindig a tiszta igazságot keresi és mindig csak tiszta igazság keresése sugalmazza a politikai és társadalmi cikkeinek tartalmát.

A BUDAPESTI HIRLAP nem hivatkozik, mikor magáról hirdeti, hogy a legelterjedtebb ujság Magyarországon. Ezt mindenek, a kik e kérdés iránt érdeklődnek és a kiknek módjukban van a dolgoknak utána járni, kétségtelenül tudják. És ez a körülmény az, a mely a BUDAPESTI HIRLAP-ot abba a helyzetbe hozza, hogy a legkiterjedtebb közönseget hozza létre az összes magyar intelligens olvasók közt széles e hazában és hogy e közönseget igényeinek legtetézetten megfelelhessen.

A BUDAPESTI HIRLAP-nak vannak összeköttetései az egész világon; és pedig megbízható, szavahihető és lelkiismeretes megbízottak által és így információi mindig hitek és becsesek; a mellett sem pénzt, sem fáradságot nem kimél akkor, ha arról van a szó, hogy a hirszolgálat terén előkelő munkát kell végezni. Telegráf és telefon óriási tevékenységgel működik a BUDAPESTI HIRLAP szolgálatában és a mit a modern ujságcsinálás technikája a mai napig produkált, az mind meghonosul a BUDAPESTI HIRLAP keretében.

Most épül a BUDAPESTI HIRLAP ujságháza

a népszínház közelében, József-körut 5. sz. a. nagy három emeletes ház Röck Szillárd-utczai oldalán. Ez a ház élő tanubizonyossága lesz annak, hogy mire viheti az az ujság, mely kedvence a nagy közönseget, de egyuttal tanubizonyosságot is tesz arról, mivé fejlődött már a hazai hirlapirodalom. Egy fényesen berendezett magas souterrain helyiségben lesz a nyomda műhely, a hol négy óriási rotációs gép (közte kettő, mely egyszerre nyom, fölívág és hajtogat egy huszonnégy oldalos BUDAPESTI HIRLAP-ot) óránként 14—15,000 példányban szórja ki a lap egyes példányait és viszi föl transzportőr segítségével a magas földszinti expedició helyiségeibe, melyek kiegészítői a nagy bankok mintájára berendezett kiadóhivatalnak. Első emeleten tizenkét fényes szobában a szerkesztőség, második emeleten kényelemmel és czélszerűen berendezett nagy és tágas szedőtermek és a stereotipia, a harmadik emeleten megfelelő lakások.

Ilyen lesz a BUDAPESTI HIRLAP nagy, három emeletes ujságháza,

a melybe jövő nyáron, Isten segítségével, beköltözünk. A nagy és diszes hazai művelt olvasóközönseget lekötöző pártfogása bennünket abba a helyzetbe hozott, hogy a modern technika vívmányaival felszerelt kényelmes és saját otthonunkban csinálhatjuk azt a sokoldalú ujságot, melynek minden sorát a faj és hazaszeretet, az igazságérzet és haza és emberek iránt való kötelesség tudata dikálja tollunkba; mi ezt azzal akarjuk meghálálni, hogy olyan ujságot adunk a tisztelt olvasó kezébe, mely tökéletesség dolgában vetekszik minden hazai és külföldi társával. Ez a mi programunk, ez a mi ígéretünk és ez a mi törekvésünk most és mindenkorra; ujságot adunk a publikumnak csak, és iparkodunk jó és tökéletes ujságot adni.

Az előfizetési föltételek a következők:

Egy hónapra 1 frt 20 kr.

Negyedévre 3 „ 50 „

Félévre . . . . . 7 frt

Egész évre . . . . . 14 „

koronákban fizetve természetesen két koronát számítva egy forintra.

Legújabb regényünket, Herczegi korona, írta Beniczky-Bajza Lenke, melynek közlését december hó 6-án megkezdjük s melyet a január hó 1-én belépő új előfizetők is megkapnak és pedig az addig közölt részt külön lenyomatban.

Helyben az előfizetésről szóló nyugtatványt az ujsághordó viszi a házhoz, ennél fogva egyszerű telefonértesítést vagy levelezőlapon nyilvánított kívánsággal intézhető el az előfizetés.

Vidékről legcélszerűbb a postautalványon való előfizetés. Cím:

Budapesti Hirlap kiadóhivatala, Budapesten, IV., Kalap-utca 16.